

Françoise Bouchard

Don Bosko

Z močjo srca (1815-1888)

Prevedla
Jana Pinterič

Ljubljana, 2013

Zbirka MOZAIK

6: Françoise Bouchard, *Don Bosko. Z močjo srca (1815-1888)*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

929Bosco G.
27-36:929Bosco G.

BOUCHARD, Françoise

Don Bosko : z močjo srca (1815-1888) / Françoise Bouchard ; prevedla
Jana Pinterič ; [ilustracije Mario Bogani]. - 1. natis. - Ljubljana : Salve, 2013.
- (Zbirka Mozaik ; 6)

Prevod dela: Don Bosco, par la force du cœur

ISBN 978-961-211-706-1

268822272

Avtorica Françoise Bouchard

Naslov izvirnika Don Bosco, par la force du cœur

© Éditions Salvator, Paris, 2008 / Yves Briend Editeur, S.A.

© za Slovenijo Salve d. o. o. Ljubljana, 2013

Vse pravice pridržane.

Prevedla Jana Pinterič

Uredil Andrej Baligač

Jezikovni pregled Stanislav Duh

Ilustracije Mario Bogani (Kapela Salezijanskega zavoda v Brescii)

Oblikovanje naslovnice zbirke Erna Pucihar

Urednik zbirke Janez Potočnik

Oblikovanje in priprava za tisk Marko Suhoveršnik

Izdal Salezijanski inšpektorat, Ljubljana

Založba Salve d. o. o. Ljubljana, 2013

Izdaja prvi natis

Naklada 2.000 izvodov

Tiskano v Sloveniji

Sv. Janez Bosko (16. avgust 1815). Papež Janez Pavel II. ga je ob stoletnici smrti leta 1988 razglasil za »očeta in učitelja mladine«. Bil je preprost duhovnik iz Turina na severu Italije, a je postal »velikan«, ki je s svojo karizmo objel mlade vsega sveta. Znal je odgovoriti na zahteve časa, zlasti na stisko mladih, v kateri so se znašli ob izbruhu industrijske revolucije. Odločil se je, da jim bo podaril vse svoje življenje. Tej odločitvi je ostal zvest vse do smrti (31. januar 1888). Da bi poskrbel za mlade tudi za čas po svoji smrti, je ustanovil redovno družbo salezijancev (1859, po sv. Frančišku Saleškem), malo pozneje pa z Marijo Dominiko Mazzarello tudi salezijanke – hčere Marije Pomočnice.

Don Bosko velja za utemeljitelja t. i. preventivnega vzgojnega sistema: vzgajati z razumom, vero in ljubeznivostjo. Temeljne značilnosti njegove duhovnosti, ki je duhovnost 'vsakdanjega življenja', so zlasti tri 'bele' ljubezni: do evharistije (in spovedi), Marije in papeža. Cilj njegovega vzgojnega prizadevanja pa je, da bi mladi bili 'dobri kristjani in pošteni državljani'.

Blizu je 200-letnica njegovega rojstva. V pripravi na ta veliki jubilej se dogaja nekaj veličastnega: svetnikove relikvije (posmrtni ostanki njegove svete desnice) od leta 2009 romajo po vsem svetu. Tudi v Sloveniji smo v najčudovitejšem Marijinem mesecu maju 2013 doživljali te milostne dogodke. Svetnik je prišel med nas. Kot nekoč in še v veliko obilnejši meri, tako verujemo, njegova desnica še vedno blagoslavlja, daje oporo, kruh, tolaži, spravlja z Bogom, vodi na pravo pot, pomaga pri odločitvah ... Vse zato, da bi bili vsi mi tudi danes »srečni že tukaj na zemlji in v večnosti«! Njegov 9. naslednik, sedanji vrhovni predstojnik salezijancev Pascual Chávez je

pred kratkim izjavil, da je romanje prineslo **»čudovite skrite milosti, dokazane čudeže in nove duhovne poklice«!**

Slovenci smo don Boska spoznali zelo zgodaj, še za časa njegovega življenja. V Turinu ga je obiskal ljubljanski kanonik Luka Jeran, urednik Zgodnje Danice, in bil tako navdušen nad njegovim delom, da je v omenjeni reviji kmalu začel objavljati zapise o tem velikem vzgojitelju mladih in o njegovih fantih: o Mihcu Magoneju že devet let po smrti tega fanta l. 1868; o sv. Dominiku Saviu pa dve leti pozneje. Don Boskovo delo ga je tako navduševalo, da je svojemu nasledniku katehetu Janezu Smrekarju naročil, da mora storiti vse za to, da pridejo salezijanci v Slovenijo (tedaj na Kranjsko). In se je zgodilo. Prvi štirje salezijanci, med njim že trije Slovenci, so prišli v Ljubljano na Rakovnik 23. novembra 1901. Predvsem po zaslugi zavzete pobožnosti do Marije Pomočnice in izgradnje njenega svetišča na Rakovniku se je delo salezijancev na Slovenskem hitro širilo, število salezijancev in salezijanskih ustanov za mlade pa povečevalo. Sredi tridesetih let so številni salezijanci odšli v misijone, med njimi tudi Božji služabnik Andrej Majcen. Med obema vojnama so se slovenskim salezijancem pri delu pridružile tudi redovnice hčere Marije Pomočnice (1936).

Po drugi svetovni vojni je bilo praktično vse delo salezijancev in sester HMP nasilno prekinjeno. Salezijanci so se »umaknili« na župnije in tako ohranili salezijansko karizmo pri življenju. Postopoma so se iznajdljivim in gorečim sobratom odpirale nove možnosti delovanja, še zlasti pa po slovenski osamosvojitvi l. 1991.

Salezijanci tako danes poskušamo odgovarjati na nekatere izzive: z založbo Salve nadaljujemo neprecenljivo delo nekaterih sobratov na področju sredstev družbenega obveščanja (katekizmi, spominki, Marijanski koledar, Salezijanski vestnik, Ministrant, pomoč duhovnikom ...). Ustanovili smo prvo zasebno katoliško gimnazijo z internatom v Želimljem. V večjih salezijanskih župnijah delujejo tudi t. i. salezijanski mladinski centri. V sodelovanju z mladimi in sestrami HMP smo začeli posebno večdnevno počitniško ponudbo

po župnijah, imenovano »oratorij«, ki je bil l. 2013 v ca. 350 župnijah po vsej Sloveniji; s tem programom želimo mladim ponuditi »dom, šolo, dvorišče in cerkev«. Za mlade pripravljamo razne druge programe: postne duhovne vaje, uskovniške tedne, duhovne vaje za osnovnošolce v Želimljem, Veržeju in na Bledu, kampe za ministrante na Pohorju, razne tečaje v mladinskih centrih, raznovrstno ponudbo v Veržeju. Na Rakovniku smo ustanovili Glasbeno šolo, na področju sociale smo skupaj z mladimi začeli projekt mladinskega uličnega dela z imenom Skala (na Fužinah v Ljubljani). Za mlade, ki niso končali šolanja, deluje t. i. PUM v Celju (program projektnega učenja za mlade). V Veržeju že nekaj let razvijajo center domače umetnostne obrti. Še vedno ostaja v upravi salezijancev čez 30 župnij, poleg tega pa pestro delo v diaspori in zamejstvu: v Podgorici (Črna gora) vodimo poleg župnije še neke vrste poklicno šolo (tečajni sistem), v Mužlji (Vojvodina, Srbija) pa poleg dveh župnij tudi internat, v katerem je 70 fantov iz vse Vojvodine; na Koroškem (Avstirija) vodimo več župnij, sodelujemo v celovski gimnaziji in misijonskem središču, na Opčinah (pri Trstu, Italija) pa upravljamo več župnij in dom na Opčinah.

Po vsem svetu danes deluje približno 16.000 salezijancev, v slovenski provinci pa okrog 100 sobratov (razdeljeni v 11 skupnosti delujemo v 10 škofijah, 5 državah ...). Šest slovenskih salezijancev je tudi v misijonih, nekateri pa delujejo v nekaterih drugih državah.

Romanje relikvij sv. Janeza Boska nas je zagotovo spodbudilo k temu, da bi se od bliže srečali s tem svetnikom mladih, pa tudi zato, **da bi ponovno vzeli v roke njegov življenjepis. Prav na pragu dvestoletnice svetnikovega rojstva imamo v rokah čudovito delo francoske avtorice.** Svetnik mladih nas želi nagovoriti, nas vabi k svetosti. Ko se kdo kot don Bosko zares popolnoma izroči Gospodu, potem ne neha hrepeneti po nebesih, ne more drugače, kot da druge vodi k tej sreči združenja z Gospodom, da drugim pomaga na pot v nebesa, na pot svetosti.

V don Boskovi popolni izročeni Gospodu in mladim jih je toliko našlo smisel življenja, vero, srečo. V njegovem pristopu do mladih se nas toliko še danes uči ljubiti, vzgajati in voditi k Bogu. V njegovem zavzetem delu za mlade odkrivamo, kako Bog ljubi mladega človeka in kako moramo tudi mi s pogledom ljubezni gledati na ljudi, še posebno na mlade. Pri tem pa nas spodbuja don Boskovo sporočilo: »V vsakem mladem človeku je kaj dobrega, struna, na kateri je treba graditi, na katero je treba zaigrati.«

Pred 200 leti Gospod ni poslal don Boska na zemljo samo zato, da bi svoje poslanstvo opravil le na pol, samo za ta svet. Poslal ga je, da bi mladim pokazal pot do neba – saj so vendar nebesa največja sreča, ki si jo lahko želimo, in sploh smisel vsega našega življenja na tem svetu. Kaj vse je don Bosko storil, da bi mlade rešil pred propadom, pred najhujšim zlom – peklom in jih pripeljal v nebesa. Izjavljal je: »Eno samo željo imam, to, da bi vas videl srečne tu na zemlji in v večnosti!«

Hvaležni smo, da imamo don Boska, tega velikana svetosti in ljubezni. Z nebes se nam smehlja in govori: »Jaz sem pri Bogu – in zato lahko za vas storim še veliko več kot tedaj, ko sem bil še na zemlji. Zato lahko računate name. Jaz sem pri Bogu – in bolj kot si morete misliti, si zares zelo želim, da bi se za pot k Bogu odločili tudi vi, da bi stopali po poti svetosti.«

*Janez Potočnik
salezijanski inšpektor*

MOČNA ŽENSKA Z NEŽNIM SRCEM

Pred svojo smrtjo je Franc, kot smo že rekli, svoje tri fante zaupal Marjeti. Vedel je, da je Antona, ki je z njegovim odhodom postal sirota, že jemala kot lastnega sina. Računal je nanjo in na svojo mater, da mu bosta v času žalovanja znali stati ob strani. Za Jožefa se ni prav nič vznemirjal, bil je učljiv, miren in v njegovih očeh najmanj problematičen pri vzgoji. Prav posebej pa je poudaril Janeza, ki je bil še majhen, pa že, tako zelo živahen. Marjeta se je torej znašla pred veliko odgovornostjo. Kako naj se je loti?

Spodbudno okolje

Okolje te piemontske pokrajine je bilo izredno naklonjeno oblikovanju poštenega človeka. Ljudje, ki so jim bile dolžnosti pomembnejše od pravic, so vrednote prenašali z zglednim življenjem. Mlade so iz svojih izkušenj učili, kako pomembno je dobro opravljeno delo, vztrajnost in pogum, odkritosrčnost in izpolnitev dane besede, spoštovanje drugega, medsebojna pomoč in sočutje z najbolj ubogimi. Govorili so jim o škodi, ki jo lahko naredi nezmernost v raznih oblikah, kot je nestanovitnost, laž, ljubosumje, lenoba, nepravilnost ... Kljub nepopolnostim, ki so neizogibne za človeško naravo, so bile družine prave šole medsebojne ljubezni, kjer so se fantje in dekleta kljub težkemu življenju pripravljali, da postanejo odgovorni možje in žene, ki bodo ob svojem času sami sposobni ustvariti varen in trden dom. V Piemontu je bilo to okolje med seboj povezanih src zelo močno in tako je bilo na italijanskem polotoku tudi v večini drugih držav, ki so si jih po katastrofi v Waterlooju samovoljno razdelili Napoleonovi nasprotniki.¹⁰

¹⁰ Spomnimo, da je Napoleon okupiral italijanski polotok.

Z vrnitvijo Viktorja Emanuela leta 1814¹¹ se je zazdelo mogoče vse, celo narodna enotnost s Sardinsko kraljevino. Kralj je dobil nazaj svoje države in prestolnico. Sanje o ponovno združeni Italiji pa so morale še malo počakati.¹² Piemontsko družbo so, še zlasti na deželi, gradile enotne družine, trdno zbrane okrog svojega gospodarja.

Najprej mati

Marjeta Bosko se je znašla na čelu ene od takih družin, ki so pomenile vogelni kamen harmoničnega družbenega življenja.

Če naj bi bilo okolje eden od bistvenih pogojev za uspeh na področju družbe, pa vloga družinske celice pri tem ni nič manj pomembna. Marjeta, ki je bila rojena vzgojiteljica, se je dobro zavedala, kako zelo potrebno je bilo, da je hkrati nosila dvojno vlogo, očeta in matere. To je veljalo tudi glede Antona, katerega bolečina ob izgubi matere se je še poglobila tistega usodnega večera, 11. maja. Marjeta se je posvetila svojim sinovom. Zanimal je ni noben drug moški razen njenega moža. Tega ni mogel spremeniti niti bogati snubec, ki se je želel poročiti z njo. Otroci so bili lahko prepričani, da iz takih razlogov nikoli ne bodo prikrajšani za njeno ljubezen.¹³

Pod budnim očesom Boga

Vso svojo moč, tako fizično kot moralno, je črpala iz vere. Iz vere, ki jo je prejela od svojih staršev in za katero je čutila,

¹¹ Po zmagi francoskih čet je bil 14 let v izgnanstvu.

¹² Spremembe med francosko okupacijo niso veliko prizadele podeželskega prebivalstva.

¹³ Ta snubec, katerega imena zgodovinarjem do danes še ni uspelo odkriti, naj bi sprejel mater, ne pa tudi otrok. Tem naj bi priskrbel skrbnika. Marjeta je takole zavrnila predlog: »Skrbnik je prijatelj. Jaz sem mati svojih sinov. Nikoli jih ne bi zapustila, tudi če bi mi hoteli dati vse zlato tega sveta ...«, GIOVANNI BATTISTA LEMOYNE, *Memorie biografiche ...*, str. 40.

da jo je dolžna posredovati svojim otrokom. Vere v Boga, ki je vsemogočen in ki je vse ustvaril. Razkrivala jim ga je v lepoti rož, v veličini gora in v neskončnosti z zvezdami posejanega neba. Boga, ki je povsod navzoč, ki vidi vse, tudi naše misli in naša najbolj skrita dejanja.

Jim je torej strah pred Božjo kaznijo narekoval, kako naj se obnašajo? Marjetino mnenje ni bilo tako. Med lastnostmi Boga je skrbno poudarjala njegovo neskončno ljubezen do ljudi, zaradi katere si je tudi nadel človeško naravo, da bi jih odrešil. Zato naj bo njihovo življenje, pod njegovim budnim očesom in po njegovi postavi, živo pričevanje ljubezni do njegovega neskončnega usmiljenja. Obenem pa naj zavračajo vse tisto, kar mu ne bi bilo po volji in kar bi ga lahko prizadelo.

Njeno poučevanje

Vsako jutro in vsak večer je Marjeta pod križem zbrala vse tri fante, da so molili skupaj z babico. Da bi vsak dan ohranjali in obnavljali svojo vero, so morali otroci moliti »vero«, kjer so naštevali, v kaj verujejo. Molili so očenaš in tako prosili ljubečega in vsemogočnega Boga za vsakdanji kruh, za odpuščanje grehov in za moč, da bi sami mogli odpuščati drugim. Molili so zdravamarijo in tako prosili, naj bo Marija priprošnjica pri svojem Sinu in naj jih podpira v preizkušnjah. Domačnost z Devico Marijo so ohranjali tudi z 'angel Gospodov', ki so ga molili ob zvonjenju in se tako spominjali, kako je ob nadangelovem obisku v svoje življenje sprejela učlovečeno Besedo.

Marjeta pa svojih otrok ni uvajala le v molitveno življenje. Čeprav je bila sama nepismena, jim je podajala to, kar je vedela o zgodovini krščanstva in katekizmu. Ker je bila župnijska cerkev predaleč, niso mogli biti deležni verskega poučevanja tamkajšnjega duhovnika. Zato jim je sama pripovedovala najpomembnejše odlomke iz Stare zaveze ter iz življenja Jezusa in njegovih učencev. Krščanskega nauka jih je učila tako, da so se morali za vsako temo na način vprašanj in odgovorov na pamet učiti kratkih povzetkov. Njihovo pozornost je na nji-

hovo željo nagradila s pripovedovanjem evangeljskih prilik ali anekdot iz življenj svetnikov.

V globini njenega srca

Ljubezni do Boga in zaupanja v njegovo usmiljenje ni mogoče omejiti samo na poučevanje: odražati se morata v vsakdanjem življenju, med člani družine, med sosedi, prijatelji; kar se tiče otrok pa, ko se igrajo s svojimi prijatelji. Marjeta je to udejanjala v svoji skrbi za dobro razumevanje v družni, s tem, ko je pomagala sosedom, ko jih je tolažila v njihovih bolečinah ali jim lajšala trpljenje in ko je izganjala žalost, ki ne more prihajati od Boga. Vedno je imela pripravljen krožnik juhe ali polente, da ga je lahko ponudila ubogim ali popotnikom, ki so potrkali na njena vrata. V slabem vremenu jim je ponudila ležišče iz sveže slame. Še prej so skupaj zmolili, pri čemer je večina prišlekov, ne da bi skrivali svojo ganjenost, le tu in tam zamrmrala kakšno besedo.

Predgovor	5
I. POGUMNA MATI	11
Ko se zvečeri	13
Priateljstvo vliva pogum	13
Vesela novica	13
Vse, kar je potrebno za srečo	15
Takšno je življenje	16
Zavetje za novo življenje	17
Boj za preživetje	18
Močna ženska z nežnim srcem	19
Spodbudno okolje	19
Najprej mati	20
Pod budnim očesom Boga	20
Njeno poučevanje	21
V globini njenega srca	22
Zgledna vzgojiteljica	23
Iz teorije	23
V praksi	24
– <i>proč z brezdeljem</i>	24
– <i>k vragu, ljubosumnost!</i>	25
– <i>lekcija zvestobe</i>	26
– <i>slaba šala</i>	27
– <i>treba se je znati potolažiti</i>	28
– <i>prevzeti odgovornost za svoja dejanja</i>	28
– <i>po poti srca</i>	30
– <i>s skupnimi močmi in zvijačo</i>	31
– <i>v intimnosti z Gospodom</i>	33
– <i>med pravimi prijatelji</i>	33
Pastir za duše in živali	35
Močni katehet	35
Srečni pastirček	36
Sezonski učenec	37

Temelji za življenje	37
Otroške sanje ... navdihnjene sanje?	38
II. OČITEN KLIC	41
Rojen zapeljivec	43
Šarmer skodranih las	43
Razsodnik mišičastih rok	43
Izjemen pripovedovalec	44
Izpolnjena želja	45
Vsestranski animator	46
Spretnost in gibčnost	46
Od lova do pletenja	47
Zaporedje zanimivih točk	47
Straši!	48
Neurje nad Becchi	50
Poslabšanje vremena	50
Nevihta se razbesni	51
Na krilih miru	51
Mirni časi	53
Po Božji milosti	54
Kaplan izgubi štiri kovance	54
... in odkrije skrivnost čudežnega otroka	55
Nepotešljiva žeja?	55
Duhovnik po Božjem srcu	57
Oče, ki obljublja varno prihodnost	58
V rokah Božje previdnosti	58
Iz slabega potegniti najboljše	60
Čevlje čez ramo	60
Kam je šla latinščina?	61
Kor in delavnica	61
Ko pritrdi še nebo	62

III. ZREL ODGOVOR65

Gojiti prijateljstvo.....	67
Profesor najde svojega učitelja	67
Učenec, ki služi	68
Ustvari svoj krog	68
... in svoj cirkus	70
Senčne in sončne počitnice	72

Odkloni, vredni ovadbe.....	73
Strogost spovednikov.....	73
Resnbnost duhovnikov.....	74

Deljena prepričanja	75
Janez piše točke	75
... in si pridobi brata v veri	76

Izhod iz slepe ulice	77
Pot, polna ovir	77
Sprememba smeri?.....	77
Župnik išče zaveznico.....	78
Marjeta ne razpravlja	79

Na dobri poti	80
Izjemno srečanje	80
Napredovanje	81
Ko študij postane igra.....	82
Glavni kuhar je presenečen	83
Kanonikov smeh.....	83
Preroške sanje?	85
Odločen odgovor	85
Vsestranski počitnikar.....	86
Dobro pripravljen za bogoslovje	87
»Zaklad« za celo življenje.....	88

IV. ZVESTO PO SVOJI POTI89

Filozof, ki preizkuša	91
-----------------------------	----

V kamen vklesano vodilo.....	91
Izpolnjevati pravilnik	91
Janezovi skrivni odhodi	92
V središču »kročka«.....	92
Odstraniti »divjo zver«.....	93
Ohranjanje prijateljstva s preprostimi.....	94
Vseh src se ne da pridobiti.....	94
Comollo: drugačna karizma	95
Ohraniti denar in duha	96
»Farniente« počitnice	98
Pridigar, ki je slišal pridigo	98
Od praznovanja do pretepa	99
Skozi preizkušnje	101
Žalostna slutnja	101
Pri temeljih vere	102
Janez odvrže karte	102
Ko sonce prežene oblake	103
Dogovor za visoko ceno	104
... odrešenjski strah	105
Marjetino zdravilo	106
Pospeški na poti	106
Ciljna ravnina	106
V. UČENJE IZ IZKUŠENJ	109
Po korakih duhovnika Cafassa	111
V konviktu	111
Telesne razvaline	112
Huda moralna stiska.....	113
Udomačiti zveri	114
Volkovi v kletki	114
Mladostniki v nevarnosti	115
Iskanje rešitev	116
Pot približevanja	117

Vdor v zakristijo	117
Garelli je pridobljen	119
... in pripelje še svoje prijatelje	119
Animator	120
Prinašalec upanja	121
Sejalec miru	121
Težavno rojevanje	123
Delovno mesto po meri	123
Velikodušna markiza	123
»Zavetišče« za vse	124
Duhovnik išče svoje mesto	125
Zasedba prostorov	126
»Oratorij« v Mali bolnišnici	126
Mrtvorojeno delo?	127
Z očmi duha	129

VI. K NOVEMU ROJSTVU.....133

Presajeno zelje naredi lepe in velike glave	135
Protizvočne kokoši	135
Plašljivi konji	136
Potujoči oratorij	137
Don Bosko vzame v roke pero	138
... in gre na oddih	138
Kako pognati korenine?	140
Negotovo zavetje	140
Pod streho ljubega Boga	140
Za dobro travnika	141
Propadu naproti	143
Markizovi vohuni	143
Veter ljubosumja	144
Zrno norosti?	145
Kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade	146

Markizin ultimat	147
Ko se vmeša »nebo«	149
Molitev hrani upanje	149
Solze strtega srca	149
Mimoidoči – po naključju (?).....	150
Pinardi se zavzame in podpiše pogodbo.....	150
Oblast se vda.....	151
»Prestissimo« delo na gradbišču	151
»Fortissimo« zapeta aleluja	152
VII. PREIZKUŠNJE – VIR MOČI	153
Beg pred smrtjo	155
Don Bosko dobi streho nad glavo	155
Na piedestalu	155
Na kolenih.....	157
Iz slabega na slabše	158
Zdravilo teologa Borela	159
Don Bosko ponovno zaduha	161
Zahvala Mariji	161
Dober podeželski zrak.....	162
Materina žrtev	163
Težka ločitev.....	164
Organizirati se	166
Dvoglasno petje.....	166
Marjeta brani svojo kuhinjo	167
Oratorij zariše svoje meje.....	167
Z odsluženimi predmeti.....	168
Spopadanje z odhajanjem	168
Prelomno leto 1847	169
Nadškof sname mitro	169
Marjetino odrekanje	170
Don Bosko sestavi pravilnik.....	171
Izpuhtele odeje	172

Začetki internata	172
»Mama Marjeta«	173
Oratorij se širi	174
Na krilih zgodovine	176
Svoboda v zraku	176
Želja po enotnosti	177
Duhovščino zajame vročica	177
Napad na »Svetega Frančiška«	179
Tudi »Svetemu Alojziju« ni prizaneseno	180
Don Bosko se zoperstavi »bradačem«	181
Oratorij kljubuje nevihti	182
Mladi pridejo na svoj račun	182
Sodelovanje laikov	184
VIII. ŠIRITEV ORATORIJA	185
Kakor voda teče v kanalu	187
Nakit za Pinaridija	187
Hiša, namenjena Bogu	188
Dom za fante	189
Treba bo najti nov lik duhovnika	190
Od groženj k dejanjem	192
Moteče branje	192
Posebno vino za don Boska	193
Členek na roki manj	194
Osebni stražar	195
»Sivi volčjak« se pojavi v noči	195
... in pokaže svoje zobe	196
Ovira	197
Se zanima, kaj je novega	198
Načrtovanje prihodnosti, lajšanje sedanjosti	200
Oblikovanje obrtnikov in učiteljev	200
»Nebesa« za duhovnika Alasonattija	201

Turinski pekel	202
<i>Močno ogrožena četrt</i>	202
<i>Pomoč bolnim</i>	202
<i>Bolničarji v prvih bojnih vrstah</i>	203
Sprejemaj, moli ... in vedno sanjaj	204
Mali novinec: Savio	204
Lampijončki za Brezmadežno	205
Don Boskovo obravnavanje nasprotnikov	205
Don Bosko izzove ministra	207
Napovedane smrti	208
Zaporniki na polju	208
Na življenje in smrt	211
Obljuba Mihaela Rue	211
Ločitev od matere Marjete	211
Več delati, več graditi	212
Svetost »na trdnih nogah«	213
Najti pravo mero	214
V srcu skrivnosti	215
Brez konstitucij ni Družbe	217
Življenje, potrebno zakonov	217
Rattazzi da povod	217
Don Bosko izoblikuje svoj dokument	218
IX. VALDOCCO SE ŠIRI.....	219
Soočenje nasprotujočih si želj	221
Papeževa naklonjenost	221
Trdno odločeni novinci	221
Treba si bo priskrbeti podporo ... Da!	223
... Popraviti prepis? Uf!	223
Nadškof ostane zadržan	224
Nasprotniki so razoroženi	225
In prvi!	225
In drugi!	225

In tretji!	226
In še prijatelj v nebesih!	226
Motor vere	227
Ena država in en kralj	227
Ista lojalnost do papeža in do države	227
Črne zastave in beli cvetovi	229
Žemljice ob pravem času	229
Profesorji in knjige	230
Bogata cerkev za revno četrto	232
Močno ukoreninjena pobožnost	232
Dobro premišljeno dovoljenje	233
Potrditev imena	233
Bolniki – dobri plačniki	234
Dobro iztrženo ozdravljenje	234
Marija vlada med svojimi stenami	236
Dvoumen položaj	237
Navdušenje v vročičnih časih	237
Slab »tovariš«	238
Od Turina do morja	239
Stražar ostaja na svojem mestu	241
... in izobesi belo zastavo	241
Ustanovitelj se sesede	242
Karamela za kardinala	244
X. VZGOJNI SISTEM	247
Neizpodbiten uspeh	249
Izkušnja kot temelj	249
Beg pred represivnim sistemom	250
»Da« preventivnemu sistemu	251
Ljubeznivost	251
Ničesar brez zaupanja	254
Ne brez miline	255

Klic k razumu	257
Vera	259
Bog, ki se daje spoznavati	259
... ki se daje	260
... in se podarja	261
... in govori na srce	262
... in podarja svojo Mater	262
Način, ki ne ostaja brez sadov	264

XI. NADALJEVANJE GRADENJ IN USTANAVLJANJE 265

Hčere Marije Pomočnice	267
Srečanje	267
Projekt	267
Sanje	268
Kongregacija	269
Streha	269
Podružnice	270
V smeri novih horizontov	271
Na argentinskih tleh	271
Kdo so velikani?	271
Evangelizacije potrebni ljudje.....	272
Misijonarji v Patagoniji	273
Na francoski zemlji	274
V Nici	274
Tihi koraki	274
Popolnoma jasno	276
Čisto značilno	277
Novi Valdocco v Turinu	278
Salezijanski sodelavci	278
Graditi in še več graditi	280
Leon XIII. prvi »da, ampak ...«	280
Svetišče Srca Jezusovega	280

Radodarni Francozi	281
Salezijanci prejmejo svobodo in časti	282
Nadaljnji obstoj	283
Radodarna Španija.....	284
Popraviti škodo.....	285
Veselje ob posvetitvi	286
Moč čustev	287
XII. »ODHAJAM V VEČNOST«	289
»Ves za vse«	291
Vsakomur svoje mesto in svetinjice	291
»Kakor razpadajoče oblačilo«	291
Slovo od misijonarjev	292
»Sinova« vrnitev	293
Kardinalov pozdrav	294
Zadnje spovedi	294
»Narediti dober konec«	296
Srce, ki je vedno ljubilo	296
Še vedno poln humorja	297
Don Bosko še vedno sprejema obiske in blagoslavlja	298
V odhajanju proti večnosti	299
V Gospodovem miru	300
Bibliografija	303
Kazalo	307